

Klimapsykologi

Sett klimapsykologi på dagsorden

Joan Sigrun Nygard

leder i Akershus lokalavdeling av Psykologforeningen

Tommy Sotkajærvi

psykologspesialist, leder Psykologforeningens klimautvalg

Fremtiden er over oss. Det er på tide å våkne. Klimapsykologi bør bli Psykologforeningens hovedsatsingsområde etter landsmøtet i høst

Klimaendringene er vår største eksistensielle trussel i moderne menneskelig historie. Konsekvensene av stadig oppvarming for vårt livsgrunnlag er mildt sagt foruroligende, og allerede gjeldende i mange former. FNs klimapanelts seneste rapport om hva som skal til for å nå 1,5-gradersmålet, kan virke som utopi og science fiction: Verden må halvere klimautslippet innen 2050, fra samme år må vi gå videre uten øvrig CO₂-utslipp, samtidig som vi må finne løsninger for å suge CO₂ ut av atmosfæren.

Det som gjør klimaendringene unike i historisk forstand, er en vitenskapelig konsensus knyttet til den kausale sammenhengen mellom menneskelig atferd og nåværende og framtidige endringer i globalt livsgrunnlag. Dette betegnes som antropogen (menneskeskapt) endring.

Nesten ti år har gått. Norsk psykologforening har sovet i timen

Dersom vi skal ta på alvor at menneskelig atferd er primus motor for problemet med globale klimaendringer, er det tydelig at vi grovt underminerer vår egen profesjons betydning, all den tid vi ikke presenterer kunnskap psykologer besitter, som en del av løsningen. Vi i Akershus lokallag velger å fremme klimapsykologi som alternativ til de to andre forslagene for hovedsatsing («helsefremmende oppvekst» og «arbeid»), med en bevissthet om at vi ikke – med god samvittighet – kan stå som passive observatører i en pågående krise.

Moralsk overbevisning satt til side; antropogene klimaendringer er et multifasettert fenomen bestående av flere områder der det er behov for anvendt psykologisk kunnskap. Gode kolleger i APA lanserte allerede i 2009 en rapport r de konkretiserte områder psykologisk kunnskap kan aktualiseres for, samt mulige tiltak for å få dette til. Nesten ti år har gått. Norsk psykologforening har sovet i timen.

Nå er det på tide å våkne. Vi ønsker at psykologer i større grad gjør seg aktuelle med analyser og modeller som beskriver psykologiske og kontekstuelle drivere for atferd som bidrar til eller motvirker klimaendringer. Eksempelvis gjennom å gi råd om hvordan man kan utforme politiske beslutninger som bidrar til endrede konsummønster i befolkningen i bærekraftig retning. Vi ønsker et økt fokus på de psykososiale konsekvensene av klimaendringene. Eksempelvis i den nord-samiske befolkningen, der selvmordsrate og depresjonsrate er høyere enn i den øvrige befolkningen. Der er grunnlaget for å leve liv som opprettholder kultur og markerer identitet, nå innsnevret ettersom naturen endres i ekspresstempo. Vi ønsker psykologer som forstår, påvirker og er en del av responsen på klimaendringene. Som gir råd til utforming av ny teknologi for å motivere til miljøvennlig atferd. Eller som hjelper oss til å forstå og møte rasende demonstranter i gule vester på en god måte.

Tor Levin Hofgaard spør oss, i sitt innlegg om prosessen fram mot valg av satsingsområder: «Hvilken fremtid ønsker du deg?» Vi ser ungdommen som forlater skolebenken og tar til gatene i titusener med et rungende «En fremtid!». Videre spør den avtroppende presidenten oss: «På hvilke

samfunnsområder der psykologer ennå ikke er en del av løsningen, kan psykologifaget gjøre en forskjell?» Vi mener at en satsing på klimapsykologi er et åpenbart svar på det spørsmålet.